

Hallintovaliokunnan jäsenille

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO

Hietaniemenkatu 7 A

00100 Helsinki

P: 09 5860 440

E: amnesty@amnesty.fi

F: 09 5860 4460

W: www.amnesty.fi

Amnesty Internationalin kantoja EU:n toimenpiteistä pakolaiskriisin ratkaisemiseksi

Arvoisa hallintovaliokunnan jäsen,

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on yli 3 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty International on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

Tiedoksenne Amnesty Internationalin kantoja liittyen 6.11 kokouksessa käsiteltäviin turvapaikkaan ja maahanmuuttoon liittyviin asioihin.

1. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kriisitilanteen siirtomekanismin perustamisesta

Amnesty International katsoo, että siirtomekanismia toimeenpantaessa yksittäisen hakijan tilanne, toiveet ja mahdolliset perhesiteet tulee huomioida sijoitusvaltiosta päätettäessä. Perheen yhtenäisyyttä on ehdottomasti kunnioitettava.

Siirtomekanismi liittyy pakolaisten oikeuteen liikkua vapaasti EU:n alueella ja sitä koskevat oikeudelliset asiakirjat sisältävät tällä hetkellä liikkumisen vapautteen vaikuttavia sääntöjä, esimerkiksi ilmoittautumisvelvollisuus ja kansalliset maahantulokiellot ovat omiaan rajoittamaan liikkumisen vapautta.

Ihmisillä on parhaimmat edellytykset kotoutua niissä valtioissa, joissa he tosiasiallisesti haluavat asua, missä heillä on mahdollisesti perheenjäseniä tai jonka kielen he osaavat ennestään. Siksi Amnesty International on pitkään vaatinut että pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annettua direktiiviä muutetaan.¹ Direktiivin mukaan maahanmuuttaja saa vasta viiden vuoden EU:ssa asumisen jälkeen itse vapaasti valita mihin EU:n jäsenvaltioon hän asettuu asumaan. Amnesty International vaatii, että EU:n jäsenvaltioissa kansainvälistä suojelua saaneiden turvapaikkapäätökset tunnustetaan vastavuoroisesti kaikissa EU:n jäsenvaltioissa ja että kansainvälistä suojelua saaneet saisivat itse päättää mihin valtioon he asettuvat asumaan.

---

¹ Neuvoston direktiivi 2003/109/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2003, pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta

2. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi EU:n yhteisestä turvallisten alkuperämaiden luettelosta

Amnesty International vastustaa komission ehdotusta yhteisistä turvallisten alkuperämaiden luettelosta.

Turvallisen alkuperämaan ja turvallisen turvapaikkamaan käsitteet ovat ongelmallisia siksi, että pakolaisoikeus edellyttää turvapaikkahakemuksen yksilöllistä harkintaa ja päätöstä siitä, onko henkilöä vainottu. Siksi pakolaisoikeuden mukaan mikään maa ei yksiselitteisesti ole turvallinen kaikille ihmisille. Tämä korostuu etenkin niissä tilanteissa, joissa ihmiset pakenevat rauhanomaisista valtioista ihmisoikeusloukkauksia, vainoa viranomaisten taholta tai poliittisten oikeuksien rajoittamista. Kyseeseen tulevat esimerkiksi toisinajattelijat, toimittajat ja ihmisoikeuspuolustajat. Henkilön tullessa turvallisesta alkuperämaasta häneen voidaan soveltaa nopeutettuja turvapaikkamenettelyitä, jotka vaarantavat oikeusturvaa ja lisäävät riskiä ehdottoman palautuskiellon loukkaamisesta.

Komissio ehdottaa nyt seitsemää maata (Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Makedonia, Montenegro, Serbia ja Turkki) turvallisiksi alkuperämaiksi. Amnesty International huomauttaa, että vuonna 2014 edellä mainittujen kansalaisille on myönnetty EU:ssa turvapaikkoja seuraavasti:

- Albania: hakijoita 16 825, kansainvälinen suojelu kansainvälinen suojelu myönnettiin: 7,8%
- Bosnia ja Hertsegovina: hakijoita 10 075, kansainvälinen suojelu kansainvälinen suojelu myönnettiin:4,6%
- Makedonia: hakijoita 10 330, kansainvälinen suojelu myönnettiin: 0,9%
- Kosovo: 37 895 hakijaa, joista myönnettiin kansainvälinen suojelu: 3%
- Serbia: 30 840 hakijaa, kansainvälinen suojelu myönnettiin: 1,8%
- Turkki: 5 160 hakijaa, kansainvälinen suojelu myönnettiin: 23,1%

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi väliaikaisten toimenpiteiden perustamisesta kansainvälisen suojelun alalla Italian ja Kreikan tukemiseksi

Amnesty International kannattaa väliaikaisia toimenpiteitä ja vaatii erityisesti siirtojen pikaista toimeenpanoa.

Katsomme, että siirtojen yhteydessä yksittäisen hakijan tilanne, toiveet ja mahdolliset perhesiteet tulee huomioida sijoitusvaltiosta päätettäessä. Perheen yhtenäisyyttä on ehdottomasti kunnioitettava siirroissa. Tällä hetkellä siirtoja koskevat säädökset eivät edellytä tätä.

4. Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: EU:n toimintasuunnitelma ihmissalakuljetuksen torjumiseksi (2015 - 2020)

Turvapaikanhakijat joutuvat turvautumaan ihmissalakuljettajiin useimmiten siksi, ettei heillä ole muuta vaihtoehtoa. Amnesty International katsoo, että ainoa – ja kestävin – tapa torjua ihmissalakuljetusta on poistaa ”ihmissalakuljettajien markkinat” kehittämällä turvaa hakeville ihmisille laillisia ja turvallisia maahantulokeinoja – ja tosiasiallisesti käyttämällä nykyisen järjestelmän sallimia maahantulokeinoja. Turvallisia ja laillisia maahantulokeinoja ovat esimerkiksi kiintiöjärjestelmä, perheenyhdistäminen, EU:n viisumisäänestön sallimat humanitaariset viisumit sekä muut suojatut maahantulomenetelmät (protected entry proceedings).

Komission ehdottamat toimet etenkin lähtö- ja kauttakulkumaissa voivat olla ongelmallisia jos niiden tarkoituksena – tai lopputuloksena - on estää pakolaisten liikkeellelähtö ja pakeneminen. Turvapaikan hakeminen on YK:n ihmisoikeusjulistukseen kirjattu ihmisoikeus.

EUNAVFOR MED operaatiosta. Amnesty International ei ota kantaa valtioiden väliseen voimankäyttöön. Amnesty International katsoo, että valtioiden käyttäessä voimaa, niiden on kunnioitettava ihmisoikeuksia. EUNAVFOR MED operaation osalta katsomme, että operaatio ei saa vaikeuttaa Välimeren etsintä- ja pelastusoperaatioita, joiden tarkoituksena on estää pakolaisten hukkuminen vaarallisilla merimatkoilla. Pelastusoperaatioihin tarkoitettuja resursseja ei saa siirtää EUNAVFOR MED-operaatioon.

5. Taustaksi: A Union of Protection

Amnesty Internationalin *A Union of Protection* -strategiassa pakolaisten suojelemiseksi Euroopassa (liitteenä) on 11 kohtaa, joissa ehdotamme välittömiä ja pitkäaikaisia toimia pakolaiskriisin ratkaisemiseksi. Yllämainittujen esitettyjen toimenpiteiden ja Amnestyn kantojen lisäksi kehotamme kaikkia EU:n valtioita ryhtymään seuraaviin toimiin viipymättä:

- Kuolemat vaarallisilla reiteillä on estettävä tarjoamalla lisää turvallisia ja laillisia reittejä EU:n jäsenvaltioihin.
- EU:n maarajoille saapuvat pakolaiset on päästettävä hakemaan turvapaikkaa.
- Ihmisoikeusloukkaukset, kuten laittomat käännytykset, epäasiallinen kohtelu ja liiallinen ja tarpeeton voimankäyttö, EU:n ulkorajoilla on lopetettava.
- EU:n rajavaltioille annettavaa taloudellista, teknistä ja operatiivista tukea turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseksi ja turvapaikkahakemusten käsittelemiseksi on lisättävä merkittävästi.
- Vastaanottoa ja turvapaikkamenettelyä koskevia yhteisiä sääntöjä on noudatettava kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.
- Etsintä- ja pelastuskapasiteetti pääasiallisilla siirtolaisreiteillä on mitoitettava vastaamaan arvioita lähtevien ihmisten määrästä.
- Läpikulkuvaltioita (EU:n ulkopuolella) on kehotettava ja tuettava luomaan ihmisoikeuksia noudattavat turvapaikka- ja maahanmuuttojärjestelmät.
- EU:n on lisättävä pakolaiskriisin hoitoon tarkoitettua humanitaarista apua kolmansille maille.

Kunnioitavasti

Susanna Mehtonen
Oikeudellinen asiantuntija
Amnesty International Suomen osasto